

Warszawa, dnia 1 września 2022 r.

Poz. 851

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 19 sierpnia 2022 r.

**w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia”
do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji**

Na podstawie art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia informacje o włączeniu kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Minister Sprawiedliwości: *Z. Ziobro*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 19 sierpnia 2022 r. (M.P. poz. 851)

**INFORMACJE O WŁĄCZENIU KWALIFIKACJI RYNKOWEJ „PROWADZENIE MEDIACJI W SPRAWACH KARNYCH I O WYKROCZENIA”
DO ZINTEGROWANEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI**

1. Nazwa kwalifikacji rynkowej

Prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia

2. Nazwa dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji rynkowej

Certyfikat

3. Okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji rynkowej

10 lat

4. Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany do kwalifikacji rynkowej (ewentualnie odniesienie do poziomu Sektorowej Ramy Kwalifikacji)

6 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji

5. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji rynkowej

Osoba posiadająca kwalifikację „Prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia” jest gotowa do samodzielnego planowania i prowadzenia mediacji karnych i o wykroczenia, zarówno w postępowaniach pozasądowych, sądowych, jak i z osobami skazanymi i po odbyciu kary. Na podstawie analizy sprawy ocenia, czy nie ma przeciwwskazań do zastosowania mediacji. Działania podejmowane przez tę osobę skierowane są na pomoc stronom w sformułowaniu treści ugody między pokrzywdzonym a sprawcą przestępstwa lub wykroczenia. Wykorzystuje ona wiedzę z zakresu prowadzenia postępowania mediacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem prawnych warunkowań mediacji w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia. W swojej pracy współpracuje z organem prowadzącym sprawę. W prowadzonej mediacji stosuje wiedzę z zakresu problematyki agresji i przemocy oraz ich psychologicznych warunkowań. Pracuje zgodnie z metodyką prowadzenia mediacji i zasadami etyki zawodowej mediatora, stosuje narzędzia i techniki komunikacyjne, uwzględniając poczucie bezpieczeństwa i równowagi stron. Stosuje techniki zarządzania emocjami. Postępuje zgodnie z podstawową siatką pojęciową z zakresu prawa karnego. Stale aktualizuje swoją wiedzę dotyczącą mediacji oraz zastosowania podstaw prawnych związanych z procedurą mediacji. Przygotowując i prowadząc spotkanie mediacyjne, bierze pod uwagę specyfikę konkretnej sprawy i wielość możliwych warunkowań zaistniałego problemu. Doskonali swoje kompetencje zawodowe w odniesieniu do już zdobytych doświadczeń zawodowych potwierdzonych dowodami oraz w oparciu o samoocenę. Osoba posiadająca kwalifikację jest świadoma wysokiej odpowiedzialności społecznej wynikającej z prowadzenia mediacji.

Zestaw 1. Znajomość tematyki dotyczącej mediacji oraz jej specyfiki w kontekście spraw karnych i o wykroczenia	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Omawia alternatywne metody rozwiązywania konfliktów i sporów	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia alternatywne metody rozwiązywania konfliktów i sporów; - charakteryzuje wymienione metody; - podaje przykłady ich zastosowania w praktyce.
Omawia ogólne zagadnienia dotyczące mediacji, ze szczególnym uwzględnieniem warunkowań mediacji w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia	<ul style="list-style-type: none"> - omawia pojęcie mediacji; - wskazuje cele i funkcje mediacji; - charakteryzuje formy i zasady mediacji; - omawia rolę mediatora w mediacji; - omawia rolę obrońcy oraz pełnomocnika w mediacji; - charakteryzuje zagadnienie sprawiedliwości naprawczej i sprawiedliwości karnej.
Posługuje się wiedzą z zakresu podstaw prawa karnego i prawa wykroczeń oraz postępowania karnego i w sprawach o wykroczenia, ze szczególnym uwzględnieniem mediacji	<ul style="list-style-type: none"> - omawia cele postępowania karnego oraz sprawiedliwości naprawczej; - omawia pojęcia z zakresu prawa karnego, prawa wykroczeń (m.in. „zbrodnia”, „występek”, „wykroczenie”, „przestępstwo”, „stopień społecznej szkodliwości”, „podejrzany”, „oskarżony”, „pokrzywdzony”, „groźba bezprawna”, „zadosćuczynienie”, „naprawienie szkody”, „kara”, „środek karnej”, „środki kompensacyjne”); - wymienia podstawowe instytucje prawa karnego i instytucje procesowe (np. wniosek o skazanie bez rozprawy, wszczęcie postępowania z oskarżenia publicznego i oskarżenia prywatnego); - charakteryzuje podstawy prawne dotyczące mediacji w sprawach karnych i sprawach o wykroczenia; - omawia wpływ mediacji na postępowanie karne oraz skutki prawne zawarcia ugody mediacyjnej.
Zestaw 2. Prowadzenie postępowania mediacyjnego	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Przygotowuje spotkanie mediacyjne, z uwzględnieniem specyfiki konkretnej sprawy	<ul style="list-style-type: none"> - planuje niezbędne działania, które powinien wykonać mediator przed spotkaniem mediacyjnym; - wymienia dokumenty, z jakimi należy się zapoznać, przygotowując mediacje, oraz omawia informacje, jakie może z nich uzyskać; - nawiązuje kontakt ze stronami; - wyjaśnia procedurę i przebieg mediacji; - przedstawia stronom cel mediacji, zasady prowadzenia mediacji, zasady pokrywania kosztów; - omawia rolę stron i mediatora; - zadaje pytanie o gotowość stron do mediacji; - koryguje plan działań adekwatnie do potrzeb stron.

Charakteryzuje sposoby dbania o poczucie bezpieczeństwa i równowagę stron	<ul style="list-style-type: none"> - określa warunki lokalowe pozwalające zapewnić bezpieczeństwo i neutralność postępowania mediacyjnego; - omawia organizację i przebieg mediacji z uwzględnieniem informowania o możliwościach przzerwania mediacji, spotkaniach indywidualnych, możliwości udziału osób trzecich; - omawia sposoby rozpoznawania potrzeb psychologicznych uczestników procesu mediacji (wymienia podstawowe potrzeby psychologiczne); - opisuje rolę emocji w procesie mediacji; - stosuje techniki pracy z emocjami; - identyfikuje blokady w zawarciu porozumienia; - omawia syndrom PTSD.
Stosuje narzędzia i techniki komunikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - podaje rodzaje i przykłady pytań stosowanych w procesie mediacyjnym oraz określa konsekwencje ich zastosowania (np.: otwarte, zamknięte, testujące problem, o WATNA i o BATNA, o uzasadnienie, stymulujące); - omawia techniki wspierające aktywne słuchanie (np.: parafraza, podsumowanie, klaryfikacja, przeformułowanie); - omawia techniki budowania dobrej atmosfery (np.: dowartościowanie, odzwierciedlenie, metafora, komunikat JA); - omawia techniki wspomagające proces kierowania przebiegiem rozmowy (np.: doprecyzowanie, uogólnienie, kierowanie rozmowy z treści na proces); - omawia techniki weryfikujące przekonanie stron do uzgodnień zawartych w ugodzie (np. „advokat diabła”).
Prowadzi spotkanie mediacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny uzasadniające prowadzenie spotkań indywidualnych w mediacji karnej; - wygłasza monolog mediatora (definicja, cel, zasady i przebieg mediacji, omawia rolę stron oraz mediatora); - formuluje pytania o potrzeby i interesy stron oraz pytania służące przeformułowaniu oczekiwań; - formuluje pytania pozwalające zweryfikować użyteczność i wykonalność proponowanych rozwiązań; - wskazuje dostępne formy uzyskania pomocy (programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc, programy terapeutyczne, grupy wsparcia) oraz instytucje pomocowe wspierające proces resocjalizacji; - omawia zasady konstruowania ugód; - omawia charakter prawny ugody w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia; - przygotowuje, prezentuje i omawia przykładowe postanowienia ugody; - sporządza dokumentację z postępowania mediacyjnego; - wyjaśnia cel sporządzenia dokumentacji; - omawia zasady doręczenia i przechowywania dokumentacji; - podejmuje i uzasadnia decyzję o kontynuowaniu, czasowym wstrzymaniu lub przzerwaniu mediacji.
Zestaw 3. Diagnoza i analiza konfliktu w kontekście spraw karnych i o wykroczenia	
Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia	
Charakteryzuje pojęcie konfliktu	<ul style="list-style-type: none"> - omawia pojęcie konfliktu; - opisuje dynamikę konfliktu; - wymienia kategorie konfliktów i zastosowanie koła konfliktu Ch. Moore’a w mediacjach

Charakteryzuje psychologiczne mechanizmy reakcji na konflikt oraz stopień jego eskalacji	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje osobowościowe style reakcji na konflikt (unikanie, łagodzenie, konkurencja, kompromis, kooperacja) w korelacji z efektywnością rozwiązywania sporów; - omawia stopnie eskalacji konfliktu i jego wpływ na proces mediacji.
Charakteryzuje błędy poznawcze i blokady komunikacyjne i ich wpływ na przebieg konfliktu	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia istotę i specyfikę określenia „błąd poznawczy”; - identyfikuje błędy poznawcze utrudniające uzyskanie kompromisu (np. efekt autorytetu, efekt pominięcia, efekt skupienia, efekt ślepej plamki, efekt wspierania decyzji, efekt wiarygodności, iluzja wstrząsu, złudzenie kontroli, efekt polaryzacji); - omawia blokady komunikacyjne i ich wpływ na komunikację (np. nakazywanie, ostrzeganie i groźba, moralizowanie, głoszenie kazań, osądzanie, krytykowanie, potępienie).
Zestaw 4. Posługiwanie się wiedzą z zakresu agresji i przemocy	
Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia	
Charakteryzuje specyfikę zjawiska agresji i przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie i specyfikę agresji; - omawia pojęcie przemocy w kontekście psychologicznym oraz w rozumieniu przepisów kodeksu karnego; - omawia wybrane formy przemocy (np.: fizyczna, emocjonalna/psychiczna, seksualna, ekonomiczna, cyberprzemoc); - omawia cykl przemocy.
Charakteryzuje psychologiczne mechanizmy funkcjonowania osób doświadczających przemocy i ich wpływ na proces podejmowania decyzji	<ul style="list-style-type: none"> - omawia mechanizmy psychologiczne osób doświadczających przemocy (np.: syndrom wyuczonej bezradności, zjawisko prania mózgu, PTSD, syndrom sztokholmski, mechanizm „psychologicznej pułapki”); - omawia wpływ mechanizmów psychologicznych związanych z doświadczaniem przemocy i innych sytuacji trudnych na funkcjonowanie osoby pokrzywdzonej.
Omawia mechanizmy osób stosujących przemoc i sposoby radzenia sobie z osobą agresywną	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje mechanizm używania przemocy jako taktyki pozwalającej przejąć władzę i kontrolę; - opisuje mechanizmy osób stosujących przemoc (np.: wymuszanie, groźenie i zastraszanie, onieśmianie, pomniejszanie i obwinianie); - opisuje metody umożliwiające uniknięcia lub niwelowania agresywnego zachowania (np.: przerwa na ochłonięcie, plan bezpieczeństwa, rozpoznanie i akceptacja złości, zdystansowanie).

Zestaw 5. Doskonalenie kompetencji i etyka zawodowa	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Przestrzeżenie zasad etyki działalności mediatora	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy wybranego postępowania mediacyjnego pod względem zgodności z zasadami etyki działalności mediatora; - opisuje zasady z kodeksu etyki mediatora przyjętego przez Społeczną Radę ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości; - podaje przykłady sytuacji w pracy mediatora, w których może zaistnieć dylemat etyczny, oraz przedstawia propozycje ich rozwiązania.
Doskonali kompetencje zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje swoje mocne i słabe strony w zakresie prowadzenia mediacji, uwzględniając doświadczenie zdobyte podczas obserwacji, prowadzenia, współprowadzenia mediacji karnych lub w sprawach o wykroczenia; - omawia dostępne źródła związane z podnoszeniem kompetencji zawodowych i zdobywaniem wiedzy; - przedstawia koncepcję (zarys) własnego rozwoju zawodowego.

6. Wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację

Etap weryfikacji

1. Metody

Weryfikacja efektów uczenia się podzielona jest na dwie części: teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej stosuje się następujące metody: test wiedzy (do weryfikacji zagadnień teoretycznych ze wszystkich zestawów efektów uczenia się). Pozytywny wynik części teoretycznej walidacji uprawnia do przystąpienia do części praktycznej.

W części praktycznej stosuje się metodę obserwacji w warunkach symulowanych uzupełnioną rozmową z komisją.

Obie części walidacji mogą być poprzedzone analizą dowodów i deklaracji oraz rozmową z komisją w celu potwierdzenia części lub całości efektów uczenia się.

Potwierdzenie wszystkich efektów uczenia się (całej kwalifikacji) przy pomocy analizy dowodów i deklaracji możliwe jest dla kandydatów, którzy:

- ukończyli studia lub studia podyplomowe z zakresu mediacji lub szkolenie z zakresu mediacji karnych;
- wykażą posiadanie co najmniej 6-letniego doświadczenia w prowadzeniu postępowan mediacyjnych w sprawach karnych lub wykroczeniowych przez przedłożenie odpisu decyzji o wpisie do wykazu, o którym mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. poz. 716), lub zaświadczenia wystawionego przez ośrodek mediacyjny lub stowarzyszenie zrzeszające mediatorów oraz złożą oświadczenie i wykaz co najmniej 50 przeprowadzonych postępowan mediacyjnych w sprawach karnych lub wykroczeniowych uwzględniający sygnaturę akt.

Potwierdzenie części praktycznej walidacji przy pomocy analizy dowodów i deklaracji możliwe jest dla kandydatów, którzy:

- wykażą posiadanie co najmniej 3-letniego doświadczenia w prowadzeniu postępowan mediacyjnych w sprawach karnych lub wykroczeniowych przez przedłożenie odpisu decyzji o wpisie do wykazu, o którym mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. poz. 716), lub zaświadczenia wystawionego przez ośrodek mediacyjny lub stowarzyszenie zrzeszające mediatorów oraz złożą oświadczenie i wykaz co najmniej 20 przeprowadzonych postępowan mediacyjnych w sprawach karnych lub wykroczeniowych uwzględniający sygnaturę akt.

2. Zasoby kadrowe

Weryfikację efektów uczenia się prowadzi komisja walidacyjna składająca się z 3 osób: przewodniczącego oraz dwóch członków komisji.

Każdy z członków komisji walidacyjnej musi spełniać następujące wymogi:

- posiadać wykształcenie wyższe magisterskie;
- posiadać ukończone studia lub studia podyplomowe z zakresu mediacji oraz szkolenie z zakresu mediacji karnych;
- posiadać co najmniej 4-letnie doświadczenie w pracy mediatora w sprawach karnych lub w sprawach o wykroczenia potwierdzone odpisem decyzji o wpisie do wykazu, o którym mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. poz. 716), lub zaświadczeniem wystawionym przez ośrodek mediacyjny lub stowarzyszenie zrzeszające mediatorów;
- przeprowadzić min. 30 mediacji karnych lub w sprawach o wykroczenia (oświadczenie i wykaz przeprowadzonych postępowań mediacyjnych uwzględniający sygnaturę akt);
- stosować zasady etyki zawodowej mediatora;
- znać i stosować aktualnie obowiązujące regulacje prawne w zakresie mediacji;
- znać i stosować standardy prowadzenia mediacji i postępowania mediatora opracowane przez Społeczną Radę ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Ministrze Sprawiedliwości;
- posiadać pełną zdolność do czynności prawnych i pełnię praw publicznych;
- stosować kryteria weryfikacji przypisane do efektów uczenia się dla opisywanej kwalifikacji oraz kryteria oceny formalnej i merytorycznej dowodów na posiadanie efektów uczenia się właściwych dla opisywanej kwalifikacji;
- stosować zasady prowadzenia weryfikacji, a także różne metody weryfikacji efektów uczenia się, zgodnie z celami walidacji i zasadami Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Ponadto Przewodniczący komisji musi spełniać następujące wymogi:

- posiadać co najmniej 8-letnie doświadczenie w pracy mediatora w sprawach karnych lub w sprawach o wykroczenia potwierdzone odpisem decyzji o wpisie do wykazu, o którym mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. poz. 716), lub zaświadczeniem wystawionym przez ośrodek mediacyjny lub stowarzyszenie zrzeszające mediatorów;
 - przeprowadzić co najmniej 90 mediacji karnych lub w sprawach o wykroczenia (oświadczenie i wykaz przeprowadzonych postępowań mediacyjnych uwzględniający sygnaturę akt).
- W przypadku przeprowadzania walidacji z użyciem systemu teleinformatycznego należy zapewnić, aby w przeprowadzaniu testu brał udział operator systemu egzaminacyjnego, który organizuje zaplecze techniczne do przeprowadzenia weryfikacji i nadzoruje przebieg testu.

Osoba będąca egzaminatorem może być jednocześnie operatorem systemu egzaminacyjnego.

Operator systemu egzaminacyjnego musi posiadać:

- wykształcenie minimum średnie;
- znajomość obsługi komputera w zakresie uruchamiania oraz podstawowej obsługi systemu i zainstalowanych aplikacji;
- umiejętność rozwiązywania problemów w sytuacji trudności z nawiązaniem lub zanikiem połączenia internetowego lub obsługą przeglądarki w zakresie kompatybilności z platformą egzaminacyjną.

3. Sposób organizacji walidacji oraz warunki organizacyjne i materialne

Podczas walidacji instytucja certyfikująca ma obowiązek zapewnić odpowiednie warunki do przeprowadzenia walidacji.

W przypadku przeprowadzania części teoretycznej egzaminu w systemie teleinformatycznym należy zapewnić:

- stanowisko komputerowe dla kandydata ubiegającego się o nadanie kwalifikacji (jedno stanowisko dla jednego kandydata wyposażone w przeglądarkę internetową z dostępem do Internetu – z zablokowaną możliwością otwierania innych stron i plików niż te udostępnione przez podmiot egzaminujący do realizacji części teoretycznej egzaminu).

A ponadto do przeprowadzenia egzaminu praktycznego:

- samodzielne stanowisko pracy dla każdego kandydata w postaci minimum: stolika, 3 krzesel oraz materiałów biurowych (kartki, długopisy);
- 2 statystów, którzy odgrywają rolę stron w procesie mediacji (w rolę statystów mogą wcielić się również inni uczestnicy podchodzący do walidacji);
- opracowane kazusy dotyczące mediacji w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia.

W szczególności istotne jest zapewnienie bezstronności osób przeprowadzających walidację m.in. przez rozdział osoby mający na celu zapobieganie konfliktowi interesów osób przeprowadzających walidację. Osoby te nie mogą weryfikować efektów uczenia się osób, które były przez nie przygotowywane do uzyskania kwalifikacji „Prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia”.

Instytucja prowadząca walidację musi zapewnić bezstronną i niezależną procedurę odwoławczą, w ramach której osoby uczestniczące w procesie walidacji mają możliwość odwołania się od decyzji dotyczących spełnienia wymogów formalnych, samych egzaminów, a także wyniku walidacji. W przypadku negatywnego wyniku walidacji instytucja prowadząca walidację jest zobowiązana przedstawić uzasadnienie decyzji.

7. Warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji

Osoba przystępująca do walidacji musi posiadać kwalifikację pełną na poziomie 6 PRK (studia wyższe: licencjat, inżynier), zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226), zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w roli obserwatora, mediatora lub komediatora w min. 4 spotkaniach mediacyjnych.

8. Termin dokonywania przeglądu kwalifikacji

Nie rzadziej niż raz na 10 lat